

ראשי פרקים

עמודים	נושא
2	תקציר
3	א. סקירת ספרות
4	1. צרכנות מוזיקלית בעולם דיגיטלי
8	2. פעילות מעריצי פופ ברשתות החברתיות ובאינסטגרם
10	3. השפעת תעשיית המוזיקה על דפוסי הערצה וצריכת מוזיקה
12	4. פרקטיקות מיוזיקינג בעולם דיגיטלי
14	ב. הערצת לידי גאגא ודפוסי המיוזיקינג (המכוונים) של המעריצים
17	ג. מתודולוגיה
20	ד. תמות ושאלות המחקר
20	ה. ממצאי המחקר
24	ו. דיון בממצאים וסיכום
29	ביבליוגרפיה

תקציר

מחקר זה עוסק בפרקטיקות ההערכה והמיוזיקינג בקרב המעריצים של לידי גאגא בישראל. ללידי גאגא -שמכירות אלבום הבכורה שלה הגיעו ל 8 מיליון עותקים ויש לה למעלה מ 8 מיליון עוקבים ברשתות החברתיות – יש השפעה עצומה על המעריצים. השאלה אותה בוחן המחקר היא: מהן פרקטיקות המיוזיקינג וההערכה של מעריצים צעירים של לידי גאגא בישראל.

חשיבות המחקר נוגעת לכך שמרחיבה את ההבנה ביחס להשפעת האומן על דפוסי הצריכה המוזיקלית של צעירים בכלל. תרומה אפשרית של המחקר היא בזיהוי דפוסי הצריכה המוזיקליים של צעירים ישראלים, בפילוח לפי גיל ומגדר. דבר שלפי מיטב הבנתי, לא נחקר בהרחבה בישראל. המחקר איכותני וכלי המחקר הינו ראיונות פיזיים. המדגם כולל 10 צעירים מהמרכז, 50% מתחת לגיל 18, 50% מעל גיל 18, 70% מהם נשים.

הממצאים שאוששו במחקר מתייחסים להעדפות דפוסי הצריכה וההערכה של מעריצים צעירים של לידי גאגא, שהם: האזנה וצפייה במשך מספר שעות כל יום לזמרת, בכל זמן פנוי; האזנה וצפייה בכל מרחב אפשרי (בית, בסיס, משרד) ובצד כל פעילות נוספת (ריצה, עבודה, הפסקה), ותוך שיתוף של חברים בהאזנה. דפוס הצריכה המועדף של המעריצים הוא שימוש בפרקטיקות דיגיטליות; אינטרנט (יו-טיוב, אינסטגרם) וספוטיפיי, באמצעות הורדת שירים, או האזנה ישירה. הסיבות להעדפה זאת של צריכה קשורות לכך שהפלטפורמה מתאימה לאורח חיי הצעירים: ללא עלות, מאפשרת זמינות גבוהה של כל השירים ונגישות נוחה. הצעירים צורכים את פעילות מועדון מעריצים בצורה מסיבית, משתתפים באופן אקטיבי ברשתות החברתיות ומשקיעים כסף ומאמץ ברכישת מוצרים הקשורים לזמרת, או מומלצים על ידה. להערכה יש השפעה על דפוסי ההתנהגות שלהם ונמצא שכולם מוכנים לפעול כדי לקדם את הנושאים החברתיים שמעלה לידי גאגא בפוסטים שלה.

א. סקירת ספרות

1. צרכנות מוזיקלית בעולם דיגיטלי

מוזיקינג הינו מושג שטבע כריסטופר סמול (Small, 1998), אשר מתייחס לכל פעילות המערבת תצוגת מוזיקה: לא רק פעילות של מלחינים, מפיקים, זמרים ואומנים וכתובה עליהם, אלא גם התייחסות להופעות, האזנה, שחזור, צפייה, ריקוד, הלחנה וכל פעולה שאדם עושה עם המוזיקה, כולל רכישת כרטיסים ומוצרים מקושרים למוזיקה, שימוש במכשירי האזנה/צפייה, הזנת ציוד מוזיקלי, התאמת מכשיר ההאזנה ועוצמת הקול וכל פעולה שמתורמת לאיכות השימוש במוזיקה. ניתן להבין מהמושג, שיש לו גם שימושים מסחריים של צרכנות מוזיקלית. סמול מרחיב את המושג כדי לכלול את כל מי שלוקח חלק בקידום המוזיקה: מובילים של כלי המוזיקה, בודקי הסאונד, המנקים ועוד. להערכתו, פעולת הנגינה מקיימת - בכל מקום בו מתרחשת מערכת יחסים בין צלילים ובין אנשים. בין אם במתן חומר לביצוע (הלחנה), או בריקוד. בין אם באיסוף כרטיסים בדלת, העברת ציוד מוזיקלי על ידי גברים החסונים, בדיקת סאונד או ניקיון האולם אחרי שכולם הלכו. לכל אחד יש אינטראקציה עם המוזיקה וכל אחד שתורם למוזיקה נכללת בהגדרת המיוזיקינג (שם).

החידוש שהציע סמול בחקר המוזיקה היה מהפכני במובן זה, שהתיאוריה שהציע עמדה בניגוד לפילוסופיות האסתטיות המסורתיות של המוזיקה. סמול ערער על תפיסת העליונות המוזיקלית המערבית, דיבר על 'אמת' ו'בהירות' במוזיקה העכשווית שצורך האדם המודרני והתייחס למורכבות הסביבה החברתית המורחבת. ניסיון החיים המוזיקלי העשיר שלו וחשיפתו לסגנונות מגוונים מכל העולם אפשרו לו לגבש תפיסה כוללת של מוזיקינג המותאמת לאדם המודרני, שחי בעולם מרובה תרבויות ומוכן להיחשף למגוון סגנונות מוזיקליים (Cohen, 2020).

בחקר המיוזיקינג התייחסו סמול וחוקרים אחרים (כמו Charles Keil, Robert Walser, Susan McClary and The Village Voice rock critic Robert Christgau) לגישות בחינוך מוזיקלי, למוזיקה עכשווית ולביקורת על הוראת המוזיקה באקדמיה (שם). בביקורת על תפיסת הפילוסופיה המסורתית, טען סמול שהמטרה המרכזית של המוזיקה אינה המוזיקה עצמה, אלא התפקיד הקהילתי שהיא משרתת (Small, 1987). עוד טען, שהמשמעות המרכזית של המוזיקה אינה באיכות היצירה המוזיקלית ויופיה, אלא בעיקר בפרשנות שמציע לה האדם שנוטל על עצמו תפקיד כלשהו בתהליך המוזיקלי, בין אם כמבצע, כמאזין או כל תפקיד אחר (Small, 2001). פעולת הנגינה מכוננת במקום שבו היא מתרחשת מערכת יחסים, ובאותם יחסים טמונה משמעות המעשה. הם מצויים לא רק בין אותם צלילים מאורגנים אשר מקובלים נחשבים כחומר של משמעות מוזיקלית, אלא גם בין האנשים שלוקחים חלק, בכל תפקיד בהופעה, בין אם הם מדגמנים, או עומדים כמטאפורה שהמשתתפים בהצהגה מדמיינים אותם לפי פרשנותם. במובן זה, המוזיקה היא דרך פעילה שבה אנו מתייחסים לשאר העולם והיא נוגעת ביחסים בין אדם לאדם, בין הפרט לחברה, בין האנושות לעולם הטבע (שם).